TEISINGUMO TEISMO (antroji kolegija) SPRENDIMAS

2004 m. rugsėjo 14 d.*

Byloje C-168/03

dėl 2003 m. balandžio 11 d. pagal EB 226 straipsnį pareikšto ieškinio dėl įsipareigojimų neįvykdymo

Europos Bendrijų Komisija, atstovaujama I. Martínez del Peral, nurodžiusios adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

ieškovė,

prieš

Ispanijos Karalystę, atstovaujamą L. Fragua Gadea, nurodžiusios adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

atsakovę,

* Proceso kalba: ispanų.

TEISINGUMO TEISMAS (antroji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas C. W. A. Timmermans, teisėjai J. N. Cunha Rodrigues, J.-P. Puissochet ir R. Schintgen, ir N. Colneric (pranešėjas),

generalinė advokatė C. Stix-Hackl,
sekretorius R. Grass,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

susipažinęs su 2004 m. kovo 30 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Savo ieškiniu Europos Bendrijų Komisija Teisingumo Teismo prašo pripažinti, kad 1997 m. liepos 18 d. Karališkojo dekreto Nr. 1215/1997, nustatančio būtiniausius darbo įrenginių naudojimui taikomus darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimus (1997 m. rugpjūčio 7 d. *BOE* Nr. 188, p. 24063, toliau – Karališkasis dekretas), vienintelės pereinamojo laikotarpio nuostatos 1 dalyje numatydama papildomą darbo įrenginių, kurie jau buvo duoti darbuotojams naudoti įmonėje ir (arba) įstaigoje iki 1997 m. rugpjūčio 27 d., pritaikymo laikotarpį, Ispanijos Karalystė neįvykdė įsipareigojimų pagal EB 10 straipsnį ir EB 249 straipsnį bei 1989 m.

lapkričio 30 d. Tarybos direktyvos 89/655/EEB dėl būtiniausių darbo įrenginių naudojimui taikomų darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų (antroji atskira direktyva, kaip numatyta Direktyvos 89/391/EEB 16 straipsnio 1 dalyje) (OL L 393, p. 13), iš dalies pakeistos 1995 m. gruodžio 5 d. Tarybos direktyva 95/63/EB (OL L 335, p. 28, toliau – pakeista Direktyva 89/655), 4 straipsnio 1 dalies b punktą.

Teisinis pagrindas

Bendrijos teisės aktai

2 Direktyvos 89/655 4 straipsnyje „Darbo įrenginių naudojimo taisyklės" nustatyta:

„1. Nepažeisdamas 3 straipsnio nuostatų, darbdavys privalo įsigyti ir (arba) naudoti:

a) darbo įrenginius, kurie, jeigu duodami darbuotojams naudoti įmonėje ir (arba) įstaigoje pirmą kartą po 1992 m. gruodžio 31 d., atitinka:

i) visų taikomų Bendrijos direktyvų nuostatas;

ii) šios direktyvos priede nustatytus minimalius reikalavimus, kai bet kuri kita Bendrijos direktyva yra netaikytina arba taikytina tik iš dalies;

b) darbo įrenginius, kurie, jeigu buvo duoti darbuotojams naudoti įmonėje ir (arba) įstaigoje iki 1992 gruodžio 31 d., ne vėliau kaip per ketverius metus nuo tos dienos pritaikyti darbui taip, kad atitiktų šios direktyvos priede nustatytus būtiniausius reikalavimus.

<...>".

3 Direktyvos 89/655 priede „Būtiniausi reikalavimai, minimi šios direktyvos 4 straipsnio 1 dalies a punkto ii papunktyje ir b punkte" numatyta:

„1. Bendroji pastaba

Šiame priede nustatytos prievolės taikomos atsižvelgus į šios direktyvos nuostatas, kai aptariamieji darbo įrenginiai kelia atitinkamą pavojų.

2. Bendrieji būtiniausi reikalavimai darbo įrenginiams

<...>

3. Būtiniausi papildomieji reikalavimai specifiniams darbo įrenginiams,

kaip nurodyta šios direktyvos 9 straipsnio 1 dalyje".

4 Pagal Direktyvos 89/655 9 straipsnio 1 dalį:

„Sutarties 118a straipsnyje nustatyta tvarka Taryba papildo šios direktyvos priedą būtiniausiais reikalavimais, taikomais šio priedo 3 punkte minimiems specifiniams darbo įrenginiams".

5 Direktyvos 89/655 10 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Valstybės narės iki 1992 m. gruodžio 31 d priima įstatymus ir kitus teisės aktus, būtinus, kad būtų laikomasi šios direktyvos. Apie tai jos nedelsdamos praneša Komisijai".

6 Pagal Direktyvos 95/63, kuri pakeitė Direktyvą 89/655, ketvirtą konstatuojamąją dalį „<...> dėl to valstybės narės privalo imtis priemonių palengvinti įmonėms, ypač mažoms ir vidutinėms, laikytis šios direktyvos nuostatų; kadangi tokios priemonės gali apimti mokymo ir informacinę veiklą, pritaikytą įvairių ūkio sektorių specifiniams reikalavimams".

7 Direktyvos 95/63 I priede nustatyta:

„Direktyvos 89/655/EEB priedas (kuris tampa I priedu) keičiamas taip:

1. Prie bendrosios pastabos pridedama tokia pastraipa:

„Šie būtiniausi reikalavimai, jei jie taikomi naudojamiems darbo įrenginiams, nebūtinai numato tas pačias priemones kaip numatyta pagrindiniuose reikalavimuose naujiems darbo įrenginiams".

<...>".

8 Pakeisto Direktyvos 89/655 I priedo 3 punkte numatytas papildomų būtiniausių reikalavimų, taikomų specifiniams darbo įrenginiams, sąrašas.

9 Direktyvos 95/63 1 straipsnio 1 punkto a ir b papunkčiai taip pakeitė Direktyvos 89/655 4 straipsnį:

„a) pirmosios dalies a punkto 2 papunktyje ir b punkte žodis „priede" keičiamas „I priede";

b) pirmojoje straipsnio dalyje įterpiamas toks punktas:

c) nepažeidžiant a punkto 1 papunkčio ir nepaisant a punkto 2 papunkčio ir b punkto, specifinius darbo įrenginius, kuriems taikytini I priedo 3 punkto reikalavimai ir kurie, jeigu įmonės darbuotojai naudojo juos dar iki 1998 m. gruodžio 5 d., atitinka I priede nurodytus būtiniausius reikalavimus ne vėliau kaip po 4 metų nuo tos datos".

10 Pagal Direktyvos 95/63 2 straipsnio 1 dalies pirmąją pastraipą:

„Iki 1998 m. gruodžio 5 d. valstybės narės priima įstatymus ir kitus teisės aktus, būtinus, kad būtų laikomasi šios direktyvos. Apie tai jos nedelsdamos praneša Komisijai".

11 Pagal EB sutarties 191 straipsnio 2 dalies antrą sakinį (dabar – EB sutarties 254 straipsnio 2 dalies antras sakinys) Direktyva 95/63 įsigaliojo 1996 m. sausio 19 d.

Nacionalinės teisės aktai

12 Karališkojo dekreto, įsigaliojusio 1997 m. rugpjūčio 27 d., vienintelės pereinamojo laikotarpio nuostatos 1 dalyje numatyta:

„Vienintelė pereinamojo laikotarpio nuostata. Darbo įrenginių pritaikymas.

1. Iki šio Karališkojo dekreto įsigaliojimo duoti darbuotojams naudoti įmonėje arba darbo centre darbo įrenginiai per 12 mėnesių nuo jo įsigaliojimo turi būti pritaikyti prie I priedo 1 dalies reikalavimų.

Tačiau jeigu tam tikruose sektoriuose dėl ypatingų, objektyvių, pakankamai pagrįstų aplinkybių, susijusių su jų darbo įrenginiais, neįmanoma laikytis ankstesnėje pastraipoje nustatyto termino, darbo klausimais kompetentinga valdžios institucija, didžiausių sektoriaus įmonių organizacijų motyvuotu prašymu ir pasikonsultavusi su didžiausiomis šio sektoriaus profsąjungomis, gali išimtine tvarka patvirtinti darbo įrenginių suderinimo planą ne ilgesniam kaip penkerių metų laikotarpiui ir atsižvelgdama į objektyvių aplinkybių, kuriomis remiamasi, sudėtingumą, poveikį bei svarbą. Šis planas turi būti pateiktas darbo klausimais kompetentingai valdžios institucijai ne vėliau kaip per devynis mėnesius nuo šio Karališkojo dekreto įsigaliojimo ir turi būti patvirtintas ne ilgiau kaip per trijų mėnesių laikotarpį, kuriam pasibaigus ir nesant aiškaus sprendimo laikoma, kad prašymas yra atmestas.

Suderinimo planas atitinkamoms įmonėms taikomas šioms pateikus darbo klausimais kompetetingai valdžios institucijai prašymą dėl jo patvirtinimo kartu su

darbuotojų atstovų konsultacija, nurodant techninių problemų, sudarančių kliūtis laikytis nustatytų terminų, sudėtingumą, poveikį ir svarbą, taip pat suderinimo detales ir alternatyvias prevencines priemones, užtikrinančias tam tikrų darbo vietų atitinkamas saugos ir sveikatos sąlygas.

<...>".

13 Karališkojo dekreto I priedo 1 dalis atitinka pakeistos Direktyvos 89/655 I priedą.

Ikiteisminė procedūra

14 1996 m. rugsėjo 26 d. sprendimu *Komisija prieš Ispaniją* (C-79/95, Rink. p. I-4679) Teisingumo Teismas pripažino, kad per nustatytą terminą nepriimdama Direktyvą 89/655 įgyvendinančių įstatymų ir kitų teisės aktų, Ispanijos Karalystė neįvykdė įsipareigojimų pagal šios direktyvos 10 straipsnio 1 dalį.

15 1997 m. rugpjūčio mėnesį Ispanijos valdžios institucijos Komisijai išsiuntė Karališkojo dekreto tekstą.

16 Manydama, kad Karališkojo dekreto vienintelės pereinamojo laikotarpio nuostatos 1 dalis, kurioje numatytas papildomas darbo įrenginių, jau duotų darbuotojams naudoti įmonėje ir (arba) įstaigoje iki 1997 m. rugpjūčio 27 d., pritaikymo laikotarpis prieštarauja Direktyvos 89/655 4 straipsnio 1 dalies b punktui, Komisija pradėjo EB 226 straipsnyje numatytą procedūrą dėl įsipareigojimų neįvykdymo. Įspėjusi Ispanijos Karalystę pateikti savo pastabas, 2002 m. liepos 1 d. Komisija nusiuntė šiai valstybei narei argumentuotą nuomonę, nurodydama per du mėnesius nuo gavimo imtis būtinų priemonių, kad į ją būtų tinkamai atsižvelgta.

17 Kadangi Ispanijos vyriausybės pateiktos pastabos parodė, kad argumentuotoje nuomonėje nurodyti įsipareigojimai vis dar nevykdomi, Komisija nusprendė pareikšti šį ieškinį.

Dėl ieškinio

Šalių argumentai

18 Komisija teigia, kad Ispanijos Karalystė neįvykdė tam tikrų įsipareigojimų pagal pakeistą Direktyvą 89/655, būtent jos 4 straipsnio 1 dalies b punktą dėl dviejų pagrindų: pirma, Ispanijos Karalystė Karališkojo dekreto vienintelės pereinamojo laikotarpio nuostatos 1 dalies pirmoji pastraipa įmonėms suteikė papildomą dvylikos mėnesių pritaikymo laikotarpį, antra, tos pačios dalies antrąja, trečiąja ir ketvirtąja pastraipomis joms buvo suteiktas papildomas penkerių metų laikas. Tačiau Komisija nurodo, kad ji neketina primygtinai siekti pirmojo reikalavimo.

19 Jos manymu, pakeistos Direktyvos 89/655 I priedo 1 punkto antroji pastraipa visiškai nesuteikia galimybės taikyti naujų pritaikymo terminų tam tikriems įrenginiams, kuriais jau naudojamasi.

20 Ispanijos vyriausybė atsikerta, kad ji nemato būtinybės, jog Komisija palaikytų savo kaltinimus, nes nagrinėjami planai nuo 2003 m. rugpjūčio 27 d. yra negaliojantys ir ilgiausias penkerių metų suderinimo planų papildomas terminas baigėsi iki tos dienos.

21 Be to, šie planai neturėtų būti laikomi suteikiančiais Ispanijos įmonėms papildomą laikotarpį, skirtą pakeistai Direktyvai 89/655 įgyvendinti.

22 Iš tikrųjų suderinimo planų patvirtinimas reiškia, kad prašanti įmonė per darbo įrenginių pritaikymo laikotarpį nustato ypatingas prevencines priemones, kurios Karališkuoju dekretu, tai yra minėta direktyva, užtikrina darbuotojams reikalaujamą saugos lygį.

23 Ispanijos vyriausybės nuomone, suderinimo planų patvirtinimo procedūros pagrindas yra numatytas taip pat Karališkojo dekreto I priedo bendrojoje pastaboje, kuri pažodžiui perkelia pakeistos Direktyvos 89/655 I priede esančią atitinkamą bendrąją pastabą.

Teisingumo Teismo vertinimas

24 Pagal nusistovėjusią teismų praktiką įsipareigojimų neįvykdymas turi būti vertinamas atsižvelgiant į valstybės narės padėtį baigiantis argumentuotoje nuomonėje nustatytam terminui ir į vėlesnius pakeitimus Teisingumo Teismas neatsižvelgia (žr. būtent 2002 m. sausio 30 d. Sprendimo *Komisija prieš Graikiją*, C-103/00, Rink. p. I-1147, 23 punktą ir 2004 m. sausio 29 d. Sprendimo *Komisija prieš Austriją*, C-209/02, Rink. p. I-1211, 16 punktą). Netgi tuo atveju, jeigu po šio termino įsipareigojimai būtų įvykdyti, yra tikslinga toliau nagrinėti bylą visų pirma dėl valstybės narės atsakomybės pagrindo nustatymo; ta atsakomybė jai galėtų kilti subjektų, kurie dėl šio įsipareigojimo neįvykdymo įgyja teisių, atžvilgiu (žr. būtent 1987 m. birželio 17 d. Sprendimo *Komisija prieš Italiją*, 154/85, Rink. p. 2717, 6 punktą ir 2002 m. birželio 20 d. Sprendimo *Komisija prieš Liuksemburgą*, C-299/01, Rink. p. I-5899, 11 punktą).

25 Šiuo atveju akivaizdu, kad iki argumentuotoje nuomonėje nustatyto termino pabaigos, t. y. iki 2002 m. rugsėjo 1 d., suderinimo planų schema dar nesibaigė.

26 Taigi reikia įvertinti, ar iki šios datos minėta schema atitiko Ispanijos Karalystės įsipareigojimus pagal pakeistos Direktyvos 89/655 4 straipsnio 1 dalies b punktą.

27 Pagal Direktyvos 89/655 4 straipsnio 1 dalies b punkto originalią redakciją jau duoti darbuotojams naudoti darbo įrenginiai iki 1992 m. gruodžio 31 d., ne vėliau kaip per ketverius metus nuo šios datos, t. y. iki 1996 m. gruodžio 31 d., turėjo atitikti šios direktyvos priede nustatytus būtiniausius reikalavimus.

28 Todėl pagal Direktyvos 89/655 pradinę redakciją šie įrenginiai neturėjo būti daugiau naudojami nuo 1997 m. sausio 1 d., jeigu jie neatitiko šios direktyvos priede nustatytų būtiniausių reikalavimų.

29 Tačiau Direktyva 95/63 įsigaliojo 1996 m. sausio 19 d., t. y. iki tos datos.

30 Naujame pakeistos Direktyvos 89/655 4 straipsnio 1 dalies c punkte nustatyta, kad nepažeidžiant to paties straipsnio a punkto ii papunkčio ir b punkto, specifiniai darbo įrenginiai, kuriems taikytini I priedo 3 punkto reikalavimai ir kuriuos įmonės darbuotojai naudojo dar iki 1998 m. gruodžio 5 d., turi atitikti I priede nurodytus būtiniausius reikalavimus ne vėliau kaip po ketverių metų nuo tos datos.

31 Taigi laikytina, kad Komisijos ieškinys apima tik tuos atvejus, kuriems netaikoma nuo pakeistos Direktyvos 89/655 4 straipsnio 1 dalies b punkto leidžianti nukrypti nuostata, numatyta tos pačios direktyvos 4 straipsnio 1 dalies c punkte.

32 Dėl pakeistos Direktyvos 89/655 4 straipsnio 1 dalies b punkte nurodytų darbo įrenginių reikia nustatyti šios direktyvos I priedo 1 punkto antrosios pastraipos taikymo sritį.

33 Pagal šią nuostatą pakeistos Direktyvos 89/655 I priede numatyti būtiniausi reikalavimai, jeigu jie taikomi naudojamiems darbo įrenginiams, nebūtinai numato tas pačias priemones kaip pagrindiniuose reikalavimuose naujiems darbo įrenginiams.

34 Minėta nuostata turi būti suprantama taip, kad ji tam tikra dalimi keičia Direktyvos 89/655 4 straipsnio 1 dalies b punkto taikymo sritį. Kaip pastebėjo generalinė advokatė savo išvados 18 punkte, direktyva leidžia valstybėms narėms priimti nuostatas, pagal kurias naudojami darbo įrenginiai, iš esmės atitinkantys „nebūtinai tuos pačius" reikalavimus kaip nauji įrenginiai, gali būti ir toliau naudojami net po 1996 m. gruodžio 31 d.

35 Leidimas naudoti jau naudojamus darbo įrenginius turi būti vertinamas pagal pakeistos Direktyvos 89/655 I priede įtvirtintus būtiniausius reikalavimus, kurie pagal jo 1 punkto antrąją pastraipą šiems įrenginiams taikomi toliau. Kadangi ši nuostata numato, kad pagal būtiniausius reikalavimus šių įrenginių atžvilgiu nebūtinai reikalaujama tų pačių priemonių kaip pagal pagrindinius reikalavimus, susijusius su naujais darbo įrenginiais, ji turi būti aiškinama ta prasme, kad leidžiamas laisvesnis techninių sprendimų pasirinkimas, jeigu priemonės, kurių imamasi, gali užtikrinti šiuose reikalavimuose numatytą apsaugą.

36 Šiuo atžvilgiu primintina, kad pagal nusistovėjusią teismų praktiką, kalbant apie direktyvos perkėlimą į valstybės narės teisę, reikalaujama, jog atitinkama nacionalinė teisė veiksmingai užtikrintų visišką direktyvos taikymą, kad šios teisės pagrindu atsirandanti teisinė padėtis būtų pakankamai tiksli bei aiški ir kad asmenys būtų gerai informuoti apie jų teises bei prireikus galėtų šiomis remtis nacionaliniuose teismuose (žr. būtent 1995 m. kovo 23 d. Sprendimo *Komisija prieš Graikiją*, C-365/93, Rink. p. I-499, 9 punktą ir 2003 m. balandžio 10 d. Sprendimo *Komisija prieš Italiją*, C-65/01, Rink. p. I-3655, 20 punktą).

37 Šioje byloje suderinimo planų taikymas iš tiesų priklauso nuo alternatyvių prevencinių priemonių, užtikrinančių tam tikrų darbo vietų atitinkamas saugos ir sveikatos sąlygas. Tačiau šiuo atveju Karališkasis dekretas nepateikia jokios nuorodos

į pakeistos Direktyvos 89/655 I priede nustatytas taisykles. Tik šio dekreto vienintelės pereinamojo laikotarpio nuostatos pirmosios dalies pirmoji pastraipa nurodo I priedą, kuris atitinka pakeistos Direktyvos 89/655 I priedą. Tačiau, kitos nuo pirmosios pastraipos nukrypstančios pastraipos, nustatančios suderinimo planų schemas, nuorodos į jį nepateikia. Todėl Karališkuoju dekretu pagal šią schemą į nacionalinę teisę netiksliai perkeliami pakeistos Direktyvos 89/655 I priedo būtiniausi reikalavimai, taikomi darbo įrenginiams.

38 Kadangi dėl šios priežasties minėto dekreto vienintelės pereinamojo laikotarpio nuostatos 1 dalies antroji ir trečioji pastraipos nenumatė pakeistos Direktyvos 9/655 4 straipsnio 1 dalies b punkto, skaitomo kartu su jos I priedu, reikalavimų, Ispanijos Karalystė iš esmės suteikė papildomą darbo įrenginių, kurie jau buvo duoti darbuotojams naudoti įmonėje ir (arba) įstaigoje iki 1997 m. rugpjūčio 27 d., pritaikymo laikotarpį.

39 Todėl konstatuotina, kad Karališkojo dekreto, nustatančio būtiniausius darbo įrenginių naudojimui taikomus darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimus, vienintelės pereinamojo laikotarpio nuostatos 1 dalyje numatydama papildomą darbo įrenginių, kurie jau buvo duoti darbuotojams naudoti įmonėje ir (arba) įstaigoje iki 1997 m. rugpjūčio 27 d., pritaikymo laikotarpį, Ispanijos Karalystė neįvykdė įsipareigojimų pagal pakeistos Direktyvos 89/655 4 straipsnio 1 dalies b punktą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

40 Pagal Darbo reglamento 69 straipsnio 2 dalį pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti išlaidas, jeigu laimėjusi šalis to prašė. Kadangi Komisija prašė priteisti bylinėjimosi išlaidas ir Ispanijos Karalystė pralaimėjo bylą, pastaroji turi padengti išlaidas.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendžia:

1. **1997 m. liepos 18 d. Karališkojo dekreto Nr. 1215/1997, nustatančio būtiniausius darbo įrenginių naudojimui taikomus darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimus, vienintelės pereinamojo laikotarpio nuostatos 1 dalyje numatydama papildomą darbo įrenginių, kurie jau buvo duoti darbuotojams naudoti įmonėje ir (arba) įstaigoje iki 1997 m. rugpjūčio 27 d., pritaikymo laikotarpį, Ispanijos Karalystė neįvykdė įsipareigojimų pagal 1989 m. lapkričio 30 d. Tarybos direktyvos 89/655/EEB dėl būtiniausių darbo įrenginių naudojimui taikomų darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų (antroji atskira direktyva, kaip numatyta Direktyvos 89/391/EEB 16 straipsnio 1 dalyje), iš dalies pakeistos 1995 m. gruodžio 5 d. Tarybos direktyva 95/63/EB, 4 straipsnio 1 dalies b punktą.**

2. **Priteisti iš Ispanijos Karalystės bylinėjimosi išlaidas.**

Parašai.